

Advies aan de minister van Justitie

Voorontwerp van wet houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

donderdag 15 februari 2024

Inleiding

1. Het voorontwerp van wet '*houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II*' bevat bepalingen die eerder deel uitmaakten van het voorontwerp '*houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen*'. De OVB heeft over dat laatste voorontwerp op 15 september 2023 advies aan de minister uitgebracht.
2. De structuur van dit advies volgt de volgorde van het voorontwerp van wet. In het bijzonder wenst de OVB graag de volgende opmerkingen onder de aandacht van de minister te brengen:
 - / De memorie van toelichting moet de verhouding tussen de gewijzigde en ongewijzigde onderdelen van artikel 32*quater*/1 Ger.W., dat de elektronisch betekening regelt, nader preciseren, omdat bepaalde ongewijzigde leden in het licht van de voorgestelde wijzigingen geen nut meer lijken te hebben.
 - / De OVB dringt er ten stelligste op aan om de advocatuur te betrekken in het beheer van het 'Centraal register van de dossiers van de rechtspleging', en herhaalt haar oproep om dat ook te doen voor het 'Centraal register van Strafdossiers'. Verder moet het register over de nodige waarborgen beschikken om eventueel misbruik van de toegang tot de gegevens te garanderen.
 - / De OVB pleit ervoor om de voorgestelde aanpassing van artikel 1734, §1, tweede lid Ger.W. niet door te voeren en om aldus de huidige tijdsbepanking om dwingend door te verwijzen naar bemiddeling te behouden.

Elektronische betekening

3. Het huidige **artikel 32*quater*/1, § 2, 1^e lid Ger.W.** stelt dat de gerechtsdeurwaarder die de akte betekent binnen een termijn van 24 uur na verzending van het "bericht tot betekening op elektronische wijze of verzoek tot toestemming tot betekening op elektronische wijze" aan de geadresseerde, van het 'Centraal Register van gedematerialiseerde authentieke akten van gerechtsdeurwaarders' (CREA) "een bericht van bevestiging van betekening" ontvangt. De betekening wordt dan geacht te zijn gedaan op de datum van verzending van dat bericht of verzoek.

Artikel 2, 4° van het voorontwerp vervangt artikel 32*quater*/1, § 2, 1^e lid Ger.W. Voortaan zal de gerechtsdeurwaarder die de akte betekent "een bericht tot bevestiging van betekening" van het CREA ontvangen als de geadresseerde "het bericht tot betekening op elektronische wijze of verzoek tot het verlenen van toestemming tot betekening op elektronische wijze" *opent* binnen een termijn van 24 uur volgend op de verzending van dat bericht of dat verzoek door de gerechtsdeurwaarder. De betekening wordt dan nog steeds geacht te zijn gedaan op de datum van de verzending van dat bericht of verzoek tot toestemming.

De overige leden van artikel 32*quater*/1, § 2 Ger.W. blijven ongewijzigd. Het 2^e lid bepaalt dat als de gerechtsdeurwaarder geen "bericht van bevestiging van betekening" binnen een termijn van 24 uur

ontvangt, de betekening op elektronische wijze als onmogelijk wordt beschouwd. In dat geval geldt de regeling vervat in artikel 32^{quater}/3, §3, 1^e lid Ger.W., dat stelt dat de betekening dan aan de persoon zelf gebeurt.

Het 3^e lid bepaalt op zijn beurt dat wanneer de geadresseerde “de akte” (in de zin van “digitaal exploit”, zie Parl.St. *Kamer* 2015-2016, nr. 1590/001, 26) *opent*, het CREA “een bericht van opening door de geadresseerde” laat toekomen aan de gerechtsdeurwaarder die de akte heeft betekend. Het 4^e lid voegt daaraan toe dat als de gerechtsdeurwaarder geen “bericht van opening door de geadresseerde” ontvangt binnen 24 uur na de verzending van het in het 1^e lid van artikel 32^{quater}/1, § 2 Ger.W. bedoelde “bericht tot betekening op elektronische wijze of verzoek tot het verlenen van toestemming tot betekening op elektronische wijze”, hij de eerstvolgende werkdag, een gewone brief van melding van de betekening op elektronische wijze aan de geadresseerde verstuurt.

4. De OVB vraagt zich af hoe de ontworpen wijziging van artikel 32^{quater}/1, § 2, 1^e lid Ger.W. zich verhoudt tot het 3^e en het 4^e lid van die bepaling. Die laatste leden lijken nu dubbelop te zijn met het 1^e lid. Als de gerechtsdeurwaarder onder het gewijzigde 1^e lid al “een bericht tot bevestiging van betekening” ontvangt van het CREA als de geadresseerde het bericht of het verzoek heeft geopend binnen een termijn van 24 uur na de verzending ervan, dan rijst de vraag wat het nut nog is van een bijkomend “bericht tot opening door de geadresseerde” onder het ongewijzigde 3^e lid van die bepaling eenmaal de geadresseerde “de akte” (in de zin van “digitaal exploit”) heeft geopend binnen een termijn van 24 uur na verzending van “het bericht tot betekening op elektronische wijze of verzoek tot het verlenen van toestemming tot betekening op elektronische wijze”. **Voor zover het 3^e en 4^e lid nog een reden van bestaan hebben, moet de memorie van toelichting de verhouding tussen de gewijzigde en ongewijzigde onderdelen van artikel 32^{quater}/1 Ger.W. verduidelijken.**

Digitaal dossier van de rechtspleging

5. Naar analogie met de ontworpen wijziging van artikel 563 Sv. door het wetsontwerp ‘*houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen Ibis*’ (Parl.St. *Kamer* 2023-2024, nr. 3728/001), vult artikel 11 van het voorontwerp **artikel 721 Ger.W.** aan met zes nieuwe paragrafen. De nieuwe 2^e paragraaf bepaalt dat procedurestukken voortaan in materiële of in gedematerialiseerde vorm kunnen worden opgemaakt. De nieuwe 3^e paragraaf bevat de vormvoorwaarden waaraan procedurestukken in gedematerialiseerde vorm moeten beantwoorden. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt naargelang de procedurestukken al dan niet stuitende werking hebben:

- Gaat van de procedurestukken stuitende werking uit, dan moeten ze ondertekend worden met een “gekwalficeerde elektronische handtekening” in de zin van artikel 3.12 van de eIDAS-verordening.
- Gaat van de procedurestukken geen stuitende werking uit, dan “volstaat” dat ze ondertekend worden met een “geavanceerde elektronische handtekening” of een “geavanceerd elektronisch zegel” in de zin van respectievelijk artikel 3.11 en 3.26 van de eIDAS-verordening

6. Artikel 11 van het voorontwerp geeft aanleiding tot de volgende opmerkingen:

- De memorie van toelichting moet niet alleen verduidelijken wat onder “procedurestuk” wordt begrepen om het te onderscheiden van “overtuigingsstuk”, maar ook moet het **preciseren van welke procedurestukken stuitende werking uitgaat**. Dat is immers niet zonder belang, omdat zulke stukken altijd met een gekwalficeerde elektronische handtekening moeten worden ondertekend.

De bewoordingen van het ontworpen artikel 721, § 3, 2^e lid Ger.W., dat stelt dat het “volstaat” dat **procedurestukken zonder stuitende werking** met een geavanceerde elektronische handtekening worden ondertekend, doen uitschijnen dat dergelijke stukken ook met een **gekwalificeerde elektronische handtekening** mogen worden ondertekend. Dat zou logisch zijn, omdat dat soort elektronische handtekeningen de authenticiteit van de handtekening en de integriteit van het ondertekende document beter garanderen dan geavanceerde elektronische handtekeningen. Het is aangewezen ook dat in de memorie van toelichting te verduidelijken.

- Tot slot lijkt het vanuit taalkundig oogpunt wenselijk om het begrip “onverminderd” in de nieuwe 3^e paragraaf te vervangen door “**onder voorbehoud van**”,¹ omdat de memorie van toelichting duidelijk stelt dat de ontworpen regeling geen afbreuk wil doen aan de specifieke regeling voor de elektronische ondertekening van vonnissen in artikel 782 Ger.W.

Centraal register van dossiers van de rechtspleging

7. Artikel 18 van het voorontwerp voegt **artikel 725bis/1 Ger.W.** in, dat het wettelijk kader bevat voor het nieuwe ‘Centraal register van dossiers van de rechtspleging’. Dat kader is, naar analogie met het ontworpen wettelijk kader voor het ‘Centraal register van Strafdossiers’ (zie Parl.St. Kamer 2023-2024, nr. 3728/001, dat artikel 564 Sv. wijzigt), grotendeels gebaseerd op het wettelijk kader voor het ‘Centraal register voor de beslissingen van de rechterlijke orde’ (zie artikel 782 Ger.W.).

8. Dat feit maakt dat de opmerkingen die de OVB in haar adviezen bij de wet van 16 oktober 2022 ‘tot oprichting van het Centraal register voor de beslissingen van de rechterlijke orde en betreffende de bekendmaking van de vonnissen [etc.]’ en bij de ontworpen wijziging van artikel 564 Sv. in het voorontwerp van wet ‘houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen’ (thans vervat in het wetsontwerp ‘houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen lbis’) onverkort blijven gelden.

a. Vertegenwoordiging van de Ordes in het beheer van het centraal register

9. In het bijzonder wil de OVB er ten stelligste op aandringen om **de advocatuur ook te betrekken in het beheer van het centraal register**. Advocaten maken deel uit van de rechterlijke organisatie. Als actoren van Justitie leveren ze een wezenlijke bijdrage aan de procedurele werkzaamheden van justitie die uiteindelijk uitmondt in het wijzen van een beslissing. Zoals ook de Raad van State, afdeling Wetgeving in zijn advies bij de wet van 16 oktober 2022 terecht bekleemde onder verwijzing naar de rechtspraak van het EHRM, is “de goede werking van de rechtbanken niet mogelijk zonder relaties gebaseerd op wederzijds begrip en respect tussen de verschillende actoren van Justitie, in de eerste plaats de rechters en advocaten.”²

Gelet op de doelstellingen van het centraal register (in het bijzonder de optimalisatie van de organisatie en de werking van de rechterlijke orde) en de gewichtige bevoegdheden van zijn beheerder (zoals het verlenen van toegang aan derden tot de gegevens in het register om hen informaticasystemen te laten

¹ Zie *Beginselen van de Wetgevingstechniek*, 5: “De termen “onverminderd” en “onder voorbehoud van”, die gebruikt worden om elke twijfel weg te nemen omtrent de manier waarop bepalingen en teksten bij elkaar aansluiten, worden wel eens verward. De term “onverminderd” is synoniem van “los van”. Hij betekent dat de bepaling in kwestie geen gevolgen heeft voor de gelding van een andere bepaling; beide bepalingen staan dus op hetzelfde niveau en ze kunnen tegelijk van toepassing zijn. De uitdrukking “onder voorbehoud van”, evenwel geeft aan welke van beide conflicterende bepalingen voorrang heeft, ongeacht of ze tot twee verschillende teksten behoren dan wel of ze in dezelfde tekst voorkomen; de bepaling waarin het voorbehoud wordt gemaakt, heeft alleen uitwerking als de bepaling waarvoor voorbehoud is gemaakt, niet van toepassing is.”

² Adv.RvS nr. 71.258/2 van 4 mei 2022 over een voorontwerp van wet ‘tot oprichting van het Centraal register voor de beslissingen van de rechterlijke orde en betreffende de bekendmaking van de vonnissen en arresten’, Parl.St. Kamer 2021-2022, nr. 2754/001, 85. Het (vertaalde) citaat is afkomstig uit EHRM 23 april 2015, Grote Kamer, *Morice v. Frankrijk*, § 170. Daarnaast verwijst de Raad ook naar advies nr. (2013)16 van 13-15 november 2013 van de Conseil consultatif des juges européens (CCJE), dat stelt dat de advocaat gelijkstaat aan “un acteur indispensable à une bonne administration de la justice”.

ontwikkelen ter ondersteuning van magistraten in de uitvoering van hun wettelijke opdrachten) is het zonder meer noodzakelijk dat de advocatuur een stem heeft in de wijze waarop de persoonsgegevens van advocaten en die van rechtzoekenden in het centraal register worden verwerkt.

Daarom verzoeken we om de beheerder bedoeld in artikel 725^{quater}, § 1 Ger.W. aan te vullen met drie personen die als de belangenbehartigers van de advocaten en rechtzoekenden (cf. artikel 495 Ger.W.) zullen optreden, te weten: één persoon aangeduid door de OVB, één door de OBFV en één door de Orde van advocaten bij het Hof van Cassatie. Dat vereist ook een aanpassing van het ontworpen artikel 725bis/1 Ger.W.

In dit verband verwijst de OVB naar haar hangende vernietigingsberoep tegen (onder meer) artikel 782, § 6 Ger.W. voor het Grondwettelijk Hof (rolnummer: 7986), omdat het aan de vertegenwoordigers van de advocatuur in het Centraal register van de beslissingen van de rechterlijke orde geen volwaardige positie met stemrecht toekent.

Wijziging 1:

In paragraaf 3 van het ontworpen artikel 725bis/1 Ger.W. wordt het 1e lid aangevuld als volgt:

“ , die daartoe wordt uitgebreid met de vertegenwoordigers zoals bedoeld in artikel 725^{quater}, § 1, tweede lid, 5°-7°.”

Wijziging 2:

“Art. 725^{quater}. § 1. Het gemeenschappelijk beheerscomité als bedoeld in artikel 42 van de wet van 18 februari 2014 betreffende de invoering van een verzelfstandigd beheer voor de rechterlijke organisatie, wordt belast met het beheer van de interne informaticasystemen en registers van Justitie waarvoor de Wet het als beheerder aanwijst.

Binnen het gemeenschappelijk beheerscomité wordt het beheer van de interne informaticasystemen en registers van Justitie ter ondersteuning van de rechterlijke orde toegewezen aan:

1° één vertegenwoordiger gemandateerd door het College van de hoven en rechtbanken;

2° één vertegenwoordiger gemandateerd door de entiteit Cassatie;

3° één vertegenwoordiger gemandateerd door het College van het openbaar ministerie;

4° één vertegenwoordiger gemandateerd door de Federale Overheidsdienst Justitie.

5° een vertegenwoordiger gemandateerd door de Orde van advocaten bij het Hof van Cassatie;

6° een vertegenwoordiger gemandateerd door de Ordre des Barreaux francophones et germanophone;

7° een vertegenwoordiger gemandateerd door de Orde van Vlaamse Balies;

De vertegenwoordigers bedoeld in het tweede lid adviseren het gemeenschappelijk beheerscomité bedoeld in het eerste lid over aangelegenheden betreffende het beheer van de interne informaticasystemen en registers van Justitie, en betreffende de verwerkingsverantwoordelijkheid voor de verwerkingen in de interne informaticasystemen en registers van Justitie ter ondersteuning van de rechterlijke orde. Hun advies wordt overgemaakt aan het gemeenschappelijk beheerscomité. Indien hun advies niet consensueel is, worden de verschillende adviezen overgemaakt aan het gemeenschappelijk beheerscomité.

De vertegenwoordiger bedoeld in het tweede lid, 4°, bepaalt de agenda en verzorgt het secretariaat van de beraadslaging van de voormelde vertegenwoordigers.

*Het gemeenschappelijk beheerscomité, uitgebreid met een vertegenwoordiger van de entiteit Cassatie, beslist, na overweging van het advies of de adviezen bedoeld in het derde lid, over aangelegenheden betreffende het beheer van de interne informaticasystemen en registers van Justitie, en betreffende de verwerkingsverantwoordelijkheid voor de verwerkingen in de interne informaticasystemen en registers van Justitie ter ondersteuning van de rechterlijke orde, dit onverminderd de bevoegdheden van de minister van justitie. **Het gemeenschappelijk beheerscomité wordt uitgebreid met vertegenwoordigers van de entiteiten bedoeld in het tweede lid, 5°-7° in de gevallen bij wet bepaald.***

De vertegenwoordigers van de FOD Justitie binnen het gemeenschappelijk beheerscomité bedoeld in het eerste lid, hebben, voor wat betreft de beslissingen bedoeld in het vierde lid, slechts stemrecht in de aangelegenheden die betrekking hebben op de inzet van de middelen en de technische aspecten, in zoverre deze laatsten geen invloed hebben op de inhoud of begrijpelijkheid van de via het desbetreffende interne informaticasysteem of register van Justitie verwerkte gegevens. Zij zetelen als waarnemer in aangelegenheden die louter betrekking hebben op de interne werking van de rechterlijke orde.

§ 2. *Onverminderd de verwerkingsverantwoordelijkheid van het College van het openbaar ministerie, het College van de hoven en rechtbanken en de entiteit Cassatie, treden de in de beheerder vertegenwoordigde entiteiten bedoeld in artikel 725quater, § 1, tweede lid, op als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken voor wat betreft de verwerkingen in de interne informaticasystemen en registers van Justitie ter ondersteuning van de rechterlijke orde.*

10. De voorgaande opmerkingen gaan *mutatis mutandis* ook op voor het ontworpen wettelijk kader voor het ‘**Centraal register voor Strafdossiers**’, vervat in artikel 16 van het wetsontwerp ‘houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen Ibis’ (Parl.St. Kamer 2023-2024, nr. 3728/001). Ondanks de uitdrukkelijke vraag daartoe in ons advies van 15 september 2023, stelt de OVVB vast dat de advocatuur nog steeds niet in het beheer van dat register is betrokken.

Wijziging 3:

In paragraaf 3 van het ontworpen artikel 564 van het Wetboek van Strafvordering wordt het 1^e lid aangevuld als volgt:

“, die daartoe wordt uitgebreid met de vertegenwoordigers zoals bedoeld in artikel 725quater, § 1, tweede lid, 5°-7°.

b. Structurele ongelijkheid in toegang tot register – nood aan extra waarborgen tegen misbruik

11. Het ontworpen artikel 725bis/1, § 5, 2° Ger.W. bepaalt wie de gegevens in het Centraal register mag raadplegen. Het maakt daarbij een onderscheid tussen vier categorieën van personen, waarvan er voor dit punt drie relevant zijn:

- De magistraten (in opleiding) die *niet tot het openbaar ministerie behoren* hebben binnen de grenzen van hun wettelijke opdrachten toegang tot alle dossiers die aanhangig zijn bij het gerecht waar zij actief zijn.

- De **magistraten (in opleiding) die tot het openbaar ministerie behoren** hebben daarentegen binnen de grenzen van hun wettelijke opdrachten toegang tot alle dossiers in het centraal register.
- **Advocaten** hebben als “personen die overeenkomstig de wet inzagerecht hebben in een welbepaald dossier” alleen toegang tot dat dossier. Het inzagerecht mag uitsluitend worden uitgeoefend binnen de grenzen en conform de nadere regels van het Gerechtelijk Wetboek en de bijzondere wetten die betrekking hebben op de rechtspleging en de uitvoeringsbesluiten ervan.

12. Zo ontstaat er een **structurele ongelijkheid tussen rechters, het openbaar ministerie en advocaten** op het vlak van de toegang tot de gegevens in het register. Magistraten van de staande en zittende magistratuur hebben toegang tot meer gegevens waaruit ze kunnen putten over de partijen in het voorliggende geschil. Die ruimere toegang is alleen aanvaardbaar voor zover die inderdaad binnen de grenzen van de wettelijke opdracht wordt aangewend en zich niet leent tot misbruik, bv. om informatie over de partijen te verzamelen die irrelevant is ter beslechting van het voorliggende geschil, maar die er wel een heimelijke invloed op kan uitoefenen.

Het bijhouden van loggegevens zal niet volstaan om eventuele misbruiken onmiddellijk op het spoor te komen. Daarom beveelt de OVB aan om tevens voor de partijen procedurele waarborgen in te bouwen. Naar analogie met de regeling vervat in artikel 782, § 8, 3^e lid Ger.W., zouden de partijen geïnformeerd moeten worden als magistraten hun gegevens in het centraal register raadplegen in de loop van de rechtspleging of in de loop van het daaraan voorafgaande onderzoek, zodat ze desgewenst standpunt kunnen innemen over de relevantie en de draagwijdte van die raadpleging.

Het ontworpen artikel 725bis/1, § 5 Ger.W. zou daartoe kunnen worden gewijzigd als volgt:

Wijziging 4:

Tussen het 3^e en het 4^e lid van het ontworpen artikel 725bis/1, § 5 Ger.W. wordt een nieuw lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“In geval van een raadpleging als bedoeld in het eerste lid, 2°, a) en b), worden de partijen tijdig in kennis gesteld van de raadpleging en haar resultaat om hieromtrent hun recht op tegenspraak te kunnen uitoefenen tijdens de tegensprekelijke fase van de rechtspleging waarbinnen de aanvraag plaatsvond of van de rechtspleging die volgt op het onderzoek waarbinnen de aanvraag plaatsvond.”

c. Informaticasystemen voor magistraten

13. Volgens de memorie van toelichting heeft artikel 725bis/1 Ger.W. “*niet als doel om te voorzien in een wettelijk kader voor welbepaalde informaticasystemen. Indien dergelijke informaticasystemen worden ontwikkeld, zullen zij, met het oog op hun ingebruikname door leden van de rechterlijke orde, afdoende wettelijk worden omkaderd.*”

De OVB neemt daar akte van en wijst erop dat die passage *mutatis mutandis* geldt voor informaticasystemen die worden ontwikkeld op basis van de gegevens in het ‘Centraal register voor de beslissingen van de rechterlijke orde’, het ‘Centraal register van Strafdossiers’ en mogelijk andere centrale registers. De OVB wenst graag bij de uitwerking van die regelgeving betrokken worden, gelet op het belang ervan voor de rechten van de verdediging.

Kennisgeving van rechterlijke beslissingen

14. Artikel 19 van het voorontwerp wijzigt artikel 792, 1^e lid Ger.W. als volgt:

Art. 792. *Binnen vijf dagen te rekenen van de uitspraak van de beslissing geeft de griffier, zowel in burgerlijke als in strafzaken, kennis dat de beslissing raadpleegbaar is via de portaalwebsite van Justitie aan elke partij of, in voorkomend geval, aan hun advocaten. Die kennisgeving doet de termijn om een rechtsmiddel aan te wenden niet lopen. Zij gebeurt op elektronische wijze aan het professioneel elektronisch adres van de advocaat of, indien het een partij betreft die zonder advocaat is verschenen, aan het gerechtelijk elektronisch adres van die partij, of, bij gebreke daarvan, aan het laatste elektronisch adres dat die partij heeft verstrekt in het kader van de rechtspleging. Indien bij de griffier geen elektronisch adres gekend is, of indien de kennisgeving aan het elektronisch adres kennelijk niet is geslaagd, gebeurt de kennisgeving bij gewone brief. De partij die zonder advocaat verschenen is en die de kennisgeving bij gewone brief heeft ontvangen, kan aan de griffier vragen om een gratis niet-ondertekend afschrift van de beslissing te ontvangen, bij gewone brief of op elektronische wijze op een elektronisch adres van zijn keuze.”*

15. Hoewel de ontworpen wijziging geen vragen oproept, rijst de vraag naar de verhouding tussen artikel 792, 1^e lid Ger.W., dat van toepassing is zowel in burgerlijke als in strafzaken, en artikel 187, § 1, 2^e lid Sv. over het **buitengewoon verzet in strafzaken**. Artikel 187, § 1, 2^e lid Sv. bepaalt immers dat in het geval een persoon die bij verstek is veroordeeld, maar aan wie de betekening van het veroordelend verstekvonnis niet in persoon is gedaan, de termijn van 15 dagen om verzet aan te tekenen aanvangt de dag na da dag waarop die persoon van de betekening kennis heeft gekregen. Daarentegen stelt artikel 792, 1^e lid Ger.W. dat de kennisgeving door de griffier dat de beslissing raadpleegbaar is via de portaalwebsite van Justitie de termijn om een rechtsmiddel aan te wenden niet doet lopen. Wanneer vangt de termijn om buitengewoon verzet aan te tekenen dan aan in het geval de bij verstek veroordeelde persoon aan wie geen persoonlijke betekening werd verricht, kennis neemt van de betekening via de kennisgeving op grond van artikel 792, 1^e lid Ger.W.?

Wijzigingen van het Gerechtelijk Wetboek

16. Artikel 80 van het voorontwerp betreft een aanpassing van **artikel 1734, §1, tweede lid Ger.W.** De **OVB is geen voorstander** van de voorgestelde wijziging.

Voorafgaand aan de wet van 18 juni 2018 houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en bepalingen met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing³ (hierna **wet van 18 juni 2018**) was het principe dat de rechter slechts een bemiddeling kon opleggen mits het akkoord van alle in het geding betrokken partijen. De rechter kon geen bemiddeling opleggen als één partij zich verzette.

De wet van 18 juni 2018 breidde de mogelijkheid om een gerechtelijke bemiddeling te bevelen uit tot een beperkte mogelijkheid voor de rechter (op de inleidingszitting of in elk geval heel vroeg in de procedure) om een bemiddeling op te leggen, zonder het eenparig akkoord van alle betrokken partijen. De wetgever heeft daarbij waarborgen willen instellen om de toegang tot de rechter te vrijwaren. In die zin bepaalt artikel 1734, §1, tweede lid Ger.W. dat de rechter de partijen enkel dwingend kan doorverwijzen naar een bemiddeling nadat hij hen heeft gehoord, en enkel op de inleidingszitting of op de zitting waarop de zaak wordt verdaagd naar een nabije datum of op een zitting die bepaald is ten

³ Wet van 18 juni 2018 houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en bepalingen met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing, B.S. 2 juli 2018.

laatste op de laatste dag van de maand volgend op die van de neerlegging van de eerste conclusie van de verweerder.

Voor diegenen die vertrouwd zijn met de bemiddelingswet stelt de huidige regeling geen enkel probleem. Immers, elke partij kan – indien gewenst – vrijwel onmiddellijk na de ondertekening van het bemiddelingsprotocol de bemiddeling beëindigen met toepassing van artikel 1735, §5 Ger.W. en onder de waarborg van artikel 1729 Ger.W. In zodanig geval wordt de rechtsdag overigens bepaald binnen vijftien dagen na het verzoek, overeenkomstig artikel 1735, §5 Ger.W..

De bedoeling die de wetgever voor ogen had met de wet van 18 juni 2018 was duidelijk. Soms moet de rechter de mogelijkheid krijgen om de bemiddelaar aan de partijen en hun advocaten te laten uitleggen wat een bemiddeling is en wat het voor hen en hun cliënt kan betekenen. Eens dat duidelijk is, staat het de partij en zijn / haar advocaat vrij om in alle vrijheid hun strategie te bepalen (beslechtend dan wel oplossend).

Het **huidige artikel 1734, §1, tweede lid Ger. W.** is volgens de OVB werkbaar en duidelijk. Het **tijdschema** dat in de huidige tekst vervat zit, is **helder**. De OVB vreest dat de aanpassing, zoals voorgesteld in artikel 80 van het voorontwerp, daarentegen onduidelijkheid zal creëren. Het voorontwerp wil blijkbaar komaf maken met de bepaling dat de doorverwijzing naar bemiddeling enkel kan bij aanvang of korte tijd na aanvang van de gerechtelijke procedure, door op algemene wijze te bepalen dat de redelijke termijn om een gerechtelijke beslissing te bekomen niet in het gedrang mag komen. De voorgestelde wijziging gaat er aan voorbij dat **elk van de partijen op ieder moment** de sleutel in handen heeft om – **zo gewenst – een einde te stellen aan de opgelegde bemiddeling**.

Er bestaat bij sommigen nu reeds een zekere terughoudendheid ten opzichte van de door de rechter opgelegde doorverwijzing naar bemiddeling. Een argument dat hiertegen kan worden ingebracht, is precies de omstandigheid dat de rechter dit enkel kan doen bij de aanvang van de gerechtelijke procedure, en bijkomend is er de waarborg dat elke partij de bemiddeling op eigen initiatief op ieder moment kan beëindigen. De vraag rijst overigens of het opleggen van een gerechtelijke bemiddeling nog zinvol is als de gerechtelijke procedure al verder gevorderd is.

De OVB pleit er dan ook voor om de duidelijke beperking in de tijd te behouden en **artikel 1734, §1, tweede lid Ger.W. niet te wijzigen** conform artikel 80 van het voorontwerp.

Wijzigingen van het Wetboek economisch recht

17. Artikel 102 van het voorontwerp beoogt de opheffing van artikel XX.170, derde lid, tweede zin WER. De Memorie van Toelichting bij artikel 102 van het voorontwerp verduidelijkt dat de verplichting van de rechter-commissaris om verslag uit te brengen over de vraag tot kwijtschelding of de afwezigheid van dergelijke vraag moet worden opgeheven.⁴

Artikel XX.170, derde lid WER heeft slechts één zin⁵ (met name: “*Op die vergadering wordt de rekening besproken en afgesloten.*”) zodat artikel 102 van het voorontwerp zonder voorwerp is. Het is niet

⁴ In een vroege versie van het voorontwerp van wet tot omzetting van de Herstructureringsrichtlijn werd o.i. inderdaad voorgesteld om artikel XX.170, derde lid WER aan te vullen met volgende zin: “*De rechter-commissaris brengt verslag uit over de vraag tot kwijtschelding of de afwezigheid van dergelijke vraag.*”.

Deze aanvulling is o.i. finaal niet aangehouden en aldus nooit tot wet verworden. De verplichting van de rechter-commissaris om verslag uit te brengen over de vraag tot kwijtschelding of de afwezigheid van dergelijke vraag staat o.i. heden dus niet ingeschreven in artikel XX.170, derde lid WER.

⁵ Zie ook opmerking 16 in de ‘Nota ter attentie van de Commissie voor Economie, Consumentenbescherming en Digitale Agenda’ van de dienst Juridische Zaken en Parlementaire Documentatie ([DOC 55-3231/007](#), 38): “*Gezien het artikel XX.170, derde lid,*

mogelijk om artikel XX.170, derde lid, tweede zin WER op te heffen aangezien artikel XX.170, derde lid WER slechts één zin heeft.

van het WER bepaling slechts één zin heeft, heeft de bepaling onder 3° geen voorwerp. Het staat aan de commissie om te verduidelijken welke zin wel moet worden opgeheven”.

Met artikel 230 van de wet van 7 juni 2023 tot omzetting van Richtlijn (EU) 2019/1023 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende preventieve herstructureringsstelsels, betreffende kwijtschelding van schuld en beroepsverboden, en betreffende maatregelen ter verhoging van de efficiëntie van procedures inzake herstructurering, insolventie en kwijtschelding van schuld, en tot wijziging van Richtlijn (EU) 2017/1132 en houdende diverse bepalingen inzake insolventie werd wel het eerste en tweede lid van artikel XX.170 WER vervangen respectievelijk gewijzigd, doch o.i. niet het derde lid.